

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 20.12.2018 r.

ZN-II.9532.11.2018.1

**Pani
Marlena Garsztko
Przewodnicząca
Powiatowego Zespołu do Spraw
Orzekania o Niepełnosprawności**
ul. Dworcowa 2
63-200 Jarocin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 6c ust. 5 i 6 w związku z art. 6c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 511, ze zm.) oraz § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 29), po przeprowadzeniu kontroli problemowej w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarocinie w dniach od 10 października 2018 r. do 30 listopada 2018 r. przez zespół kontrolujący w składzie: Bartosz Kamiński – Sekretarz Wojewódzkiego Zespołu, kierownik kontroli, Dorota Michalska – inspektor wojewódzki, Honorata Lewandowska – inspektor wojewódzki, Dagmara Błaszczyk-Owczarek – starszy specjalista, Stanisław Jarmuda – członek Wojewódzkiego Zespołu, lekarz oraz Józef Solecki – członek Wojewódzkiego Zespołu, doradca zawodowy, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 05.10.2018 r. nr KN-II.0030.384.2018.1, której wyniki zostały zamieszczone w protokole z kontroli, przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Usytuowanie organizacyjno-administracyjne Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarocinie nie budzi zastrzeżeń.

Baza lokalowa Powiatowego Zespołu, w której odbywają się badania i wywiady spełnia wymogi określone w § 24 i § 25 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2027).

Wszyscy członkowie Powiatowego Zespołu uczestniczący w posiedzeniach składów orzekających w okresie objętym kontrolą posiadali odpowiednie kwalifikacje oraz dokumenty je potwierdzające.

W trakcie kontroli zweryfikowano 50 losowo wybranych akt sprawy.

Przewodnicząca Powiatowego Zespołu co do zasady zgodnie z przepisem § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wyznaczała skład orzekający, w tym lekarza – przewodniczącego składu. Wyjątek stanowią 2 sprawy, w których do rozpatrzenia wniosku dziecka w wieku przedszkolnym, a więc nie objętym obowiązkiem szkolnym nieprawidłowo został wyznaczony pedagog.

Zgodnie z przepisem § 33 pkt 2 ww. rozporządzenia dokonano wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej. Lekarz dokonujący wstępnej weryfikacji dokumentacji określał specjalność przewodniczącego składu orzekającego.

W sytuacji gdy lekarz dokonując wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej złożonej wraz z wnioskiem stwierdził, że jest ona niewystarczająca do wydania orzeczenia, Przewodnicząca Powiatowego Zespołu, zgodnie z § 6 ust. 5 ww. rozporządzenia zawiadamiała osobę zainteresowaną odrębnym pismem o konieczności jej uzupełnienia wraz z wyznaczeniem terminu złożenia brakującej dokumentacji, z pouczeniem, że nieuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

We wszystkich kontrolowanych sprawach dot. wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności ustalenia dotyczące obowiązkowego stawiennictwa strony na posiedzeniu składu orzekającego dokonywał lekarz wyznaczony do przeprowadzenia wstępnej weryfikacji złożonej dokumentacji, co stanowi naruszenie § 8 ust. 4 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności gdyż zgodnie z powyższym przepisem takiego ustalenia dokonuje lekarz – przewodniczący składu orzekającego.

Powiatowy Zespół, zgodnie z przepisem § 7 ust. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, zawiadamiał stronę o terminie rozpatrzenia wniosku nie później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia. Zawiadomienia zawierają pouczenie zgodne z przepisem § 7 ust. 6 ww. rozporządzenia, który nakłada na stronę obowiązek usprawiedliwienia swojej nieobecności w ciągu 14 dni od daty posiedzenia składu orzekającego pod rygorem pozostawienia sprawy bez rozpoznania.

Wszystkie sprawy były załatwiane terminowo, zgodnie z przepisem art. 35 i art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096). W przypadku nie załatwienia sprawy w terminie Powiatowy Zespół, zgodnie z art. 36 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia, zawiadomił stronę o niezałatwieniu sprawy w terminie i wyznaczał nowy termin do jej załatwienia. Jednak wskazywana w zawiadomieniu przyczyna niezałatwienia sprawy w terminie „natłok spraw” wskazuje na kwestie organizacyjne, które nie mogą stanowić okoliczności usprawiedliwiającej beczynność organu.

Analiza 11 ocen sporządzonych przez psychologa wykazała, że były sporządzane w sposób ogólnikowy i mało czytelnie. Oceny nie obrazują w pełni funkcjonowania osób orzekanych. Ponadto, oceny psychologiczne osób dorosłych sporządzano na niewłaściwych formularzach.

Kontrola 21 ocen sporządzonych przez pracownika socjalnego wykazała, że część ocen jest niepełna i częściowo nieczytelna. Ponadto, część ocen jest niespójna z końcową kwalifikacją do stopnia niepełnosprawności.

Kontrola 9 ocen sporządzonych przez doradcę zawodowego wykazała, że oceny na ogół sporządzane były poprawnie. Jednak uzasadnienie proponowanego rozstrzygnięcia było ogólnikowe. Nie podano konkretnych argumentów i przesłanek dla proponowanego stopnia niepełnosprawności. Ponadto, w 1 sprawie ustalenie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie znajduje uzasadnienia w sporządzonej ocenie.

Analiza 7 ocen sporządzonych przez pedagoga wykazała, że w 2 przypadkach odnotowano niezgodność formalną – pedagog dokonał oceny dziecka w wieku przedszkolnym, a więc nie objętym obowiązkiem szkolnym. Powoływanie w takim przypadku do składu orzekającego pedagoga jest niezgodne z obowiązującymi przepisami orzecznictwami. Najwięcej zastrzeżeń w kontrolowanych ocenach budzi punkt dotyczący wskazania konkretnych czynności determinujących konieczność udzielania pomocy (w sposób przewyższający normę wiekową). W żadnej ze sporządzonych ocen pedagog nie określił konieczności udzielania pomocy, przy jednoczesnym proponowaniu w rozstrzygnięciu niepełnosprawności, co jest niezgodne z obowiązującymi standardami orzecznictwami. Sporządzone oceny były niekompletne pedagog nie dokonuje opisu wszystkich wymaganych punktów, pomija zakreślenia. W 2 przypadkach w uzasadnieniu oceny pedagog podaje, że przychyliła się do decyzji podjętej przez (lekarza) przewodniczącego składu orzekającego. Tak sporządzona ocena nie ma wartości dowodu w postępowaniu orzecznictwem. Jest to przyjęcie odpowiedzialności za wydanie orzeczenia niezgodnego

ze stanem faktycznym. Odstępstwo od własnej oceny pedagogicznej podważa znaczenie i rolę, jaką ma do spełnienia pedagog w postępowaniu orzecznictwym. Ocena sporządzana przez pedagoga według kompetencji jest oceną samodzielną i powyższe działanie jest nieprawidłowe.

Analiza merytoryczna 50 ocen stanu zdrowia, sporządzonych przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego wykazała, że:

- w 10/50 sprawach opis badania podmiotowego był niewystarczający,
- w 8/50 sprawach opis badania przedmiotowego był niewystarczający,
- w 34/50 sprawach opis zakresu i rodzaju ograniczeń występujących u osoby orzekanej był niewystarczający,
- w 5/50 sprawach przyznając wskazanie do uzyskania karty parkingowej lekarz nie umieścił na druku „oceny” wpisu mówiącego o znacznie ograniczonych możliwościach samodzielnego poruszania się osoby orzekanej,
- w 44/50 sprawach uzasadnienie oceny stanu zdrowia osoby orzekanej było niewystarczające,
- w 8/50 sprawie sporządzona przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego ocena stanu zdrowia osoby orzekanej była we fragmentach nieczytelna,

W przypadku 3 spraw kwalifikując do stopnia niepełnosprawności i ustalając symbol przyczyny niepełnosprawności 02-P, w ocenie lekarza przewodniczącego składu orzekającego brak było określenia stopnia nasilenia zaburzeń psychicznych, co stanowiło naruszenie § 32 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W przypadku 10 spraw na druku oceny brak było wpisu na temat konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, mimo że w orzeczeniu został przyznany pkt. 7 wskazań, co stanowi naruszenie § 29 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W przypadku 1 sprawy na podstawie analizy całości akt postępowania orzecznictwego, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentacji medycznej, oceniając całokształt okoliczności związanych ze stanem zdrowia osoby orzekanej na dzień wydania orzeczenia, brak było wystarczających podstaw do zaliczenia osoby orzekanej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, co stanowi naruszenie art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i

społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 30 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Orzeczenia zawierają wszystkie elementy dotyczące struktury prawnej określonej w § 13 ust. 1 i ust 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego.

We wszystkich sprawach poprawnie, zgodnie z przepisem § 13 ust. 5 ww. rozporządzenia, orzeczenia były doręczane nie później niż w terminie 14 dni od dnia posiedzenia składu orzekającego w sprawie wydania orzeczenia.

Z wyjątkiem 6 spraw o sygnaturze w orzeczeniach brakuje numeru dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby orzekanej co stanowi naruszenie odpowiednio § 13 ust. 1 pkt 6 oraz ust. 2 pkt 7 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Ponadto, we wszystkich sprawach w uzasadnieniu orzeczenia brak jest odniesienia do ustawowych kryteriów kwalifikujących do niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

W związku z powyższymi ustaleniami, przekazuję następujące zalecenia pokontrolne:

1. W sprawach dot. ustalenia niepełnosprawności dziecka w wieku przedszkolnym, do składu orzekającego nie wyznaczać pedagoga.
2. Ustalenia dotyczące obowiązkowego stawiennictwa strony na posiedzeniu składu orzekającego, zgodnie z § 8 ust. 4 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, powinien dokonywać lekarz – przewodniczący składu orzekającego.
3. Przyczynę niezakończoności sprawy w terminie określać z uwzględnieniem faktu, że kwestie organizacyjne nie mogą być okolicznością usprawiedliwiającą beczynność organu.
4. Oceny psychologiczne sporządzać w sposób czytelny i tak aby w pełni obrazowały funkcjonowanie osób orzekanych. Ponadto, oceny psychologiczne osób dorosłych sporządzać na właściwych formularzach.
5. Oceny funkcjonowania społecznego należy sporządzać rzetelnie i czytelnie pamiętając, że jest ona dowodem w sprawie. Ponadto, przyjęte zasady orzekania oznaczają, iż orzekanie o niepełnosprawności ma charakter kompleksowy. Nie jest to więc ustalenie stanu zdrowia, ale poziomu ograniczeń i ich intensywności

w sferze codziennej aktywności. Ocena funkcjonowania społecznego winna te ograniczenia i ich intensywność występowania odzwierciedlać, aby właściwie wskazać stopień niepełnosprawności poparty ustalonymi ograniczeniami.

6. W ocenach zawodowych należy poprawić argumentację w uzasadnieniach proponowanego stopnia niepełnosprawności. Wskazane jest podawanie konkretnych faktów i przesłanek kwalifikujących osobę orzekaną do określonego stopnia niepełnosprawności.
7. Oceny pedagogiczne sporządzać w sposób rzetelny, spójny i wnikliwy z uwzględnieniem faktów uznanych za istotne w sprawie. Zwrócić uwagę na indywidualne podejście do każdego orzekanego dziecka, unikając powtarzających się stwierdzeń. Zwrócić uwagę na prawidłowe uzasadnienie rozstrzygnięcia orzeczniczego w oparciu o zebrany materiał dowodowy i wnikliwą analizę dokonanej oceny potwierdzające słuszność podjętej decyzji.
8. Zaleca się ponowną analizę opracowania „Kryteria kwalifikowania do niepełnosprawności, a rola i zadania pedagoga w procesie orzeczniczym” wydanego w 2015 roku przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zawarte w nim materiały pomocnicze i wytyczne dotyczące prawidłowego sporządzania oceny pedagogicznej wprowadzić do bieżącego stosowania.
9. Oceny stanu zdrowia wypełniać w sposób pełny w każdym jej punkcie, a w szczególności poprawnie dokumentować stan zdrowia osoby orzekanej w zakresie: opisu badania podmiotowego i przedmiotowego, opisu zakresu i rodzaju ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej oraz wynikającego ze schorzeń opisu naruszenia sprawności organizmu osoby orzekanej. W przypadkach przyznania wskazania do uzyskania karty parkingowej w ocenie zamieszczać opis wskazujący na znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się osoby orzekanej. W przypadkach przyznania pkt. 7 wskazań – w ocenie zamieszczać wpis mówiący o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W każdym przypadku w ocenie stanu zdrowia zamieszczać merytoryczne uzasadnienie podjętego rozstrzygnięcia, zawierające w szczególności wskazanie faktów uznanych w sprawie za istotne i udowodnione.
10. Symbole przyczyny niepełnosprawności ustalać zgodnie z przesłankami określonymi w § 32 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki

Spółecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz.162, ze zm.)

11. Kwalifikować do określonego stopnia niepełnosprawności zgodnie z ustawowymi kryteriami określonymi w art. 4 ust. 1, 2, 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zgodnie z § 29, § 30, § 31 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
12. W uzasadnieniu orzeczenia odnosić się do ustawowych kryteriów kwalifikowani do niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.
13. W orzeczeniach wskazywać numer dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby orzekanej zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 6 oraz ust. 2 pkt 7 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Działając na podstawie § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne, oczekując w terminie 30 dni od daty doręczenia wystąpienia pokontrolnego, zawiadomienia przez kierownika jednostki kontrolowanej o sposobie wykorzystania uwag i wykonania zaleceń pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Beata Winięcka
Przewodnicząca
Wojewódzkiego Zespołu do Spraw
Orzekania o Niepełnosprawności
w Województwie Wielkopolskim